
**ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА**

УДК 338.48-2-053.6:339.13.027(477)

**ОСОБЛИВОСТІ
КРЕДИТУВАННЯ
МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ В
УКРАЇНІ ©**

О.М. ДЖЕДЖУЛА,
*доктор педагогічних наук, професор,
 Вінницький національний
 аграрний університет
 (м. Вінниця)*

У статті розкрито потенціал молодіжного туризму для економічного розвитку країни. Проведено кількісний аналіз вікової категорії туристів та з'ясовано специфічні риси споживачів туристичних послуг в Україні. Визначено структуру джерел фінансування студентського туризму як вагової складової молодіжного туризму. Для діагностування готовності студентів до здійснення туристичних подорожей проведено анкетування. Аналіз стану кредитування молодіжного туризму засвідчив недостатню розробленість його механізмів та потребу у гнучких банківських програмах кредитування молоді для здійснення туристичних поїздок. Виявлено низький рівень інформованості молоді про кредитування молодіжного туризму. Визначено перспективні види надання кредитів на молодіжний туризм, серед яких кредитування частини вартості туру при можливості самостійної оплати решти путівки та використання карток з пільговим періодом погашення кредиту.

Ключові слова: кредитування, споживчий кредит, молодіжний туризм, джерело фінансування, туристичний бізнес.

Табл.: 1. Рис.: 2. Літ.: 12.

FEATURES OF LENDING YOUTH TOURISM IN UKRAINE

DZHEDZHULA Olena,
*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
 Vinnytsia National Agrarian University
 (Vinnytsia)*

The article reveals the potential of youth tourism for the economic development of the country. A quantitative analysis of the age category of tourists was conducted and the specific features of tourist services in Ukraine were determined. The structure of sources of funding for student tourism as a significant component of youth tourism is determined. To diagnose students' readiness to make tourist trips a questionnaire was conducted. Analysis of the status of lending for youth tourism has shown the lack of development of its mechanisms and the need for flexible banking programs for youth lending for tourist trips. The level of youth awareness for tourism lending is revealed. The perspectives of providing

© О.М. ДЖЕДЖУЛА, 2019

loans for youth tourism are identified, among which lending a part of the tour cost with the possibility of self-payment of the remaining vouchers and the use of cards with a grace period for repayment of the loan.

Key words: lending, consumer credit, youth tourism, source of financing, tourism business.

Tabl.: 1. Fig.: 2. Lit.: 12.

ОСОБЕННОСТИ КРЕДИТОВАНИЯ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

***ДЖЕДЖУЛА Елена Михайловна,**
доктор педагогических наук, профессор,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)*

В статье раскрыт потенциал молодежного туризма для экономического развития страны. Проведён количественный анализ возрастной категории туристов и выяснены специфические черты потребителей туристических услуг в Украине. Определена структура источников финансирования студенческого туризма как весомой составляющей молодежного туризма. Для диагностирования готовности студентов к осуществлению туристических путешествий проведено анкетирование. Анализ состояния кредитования молодежного туризма показал недостаточную разработанность его механизмов и потребность в гибких банковских программах кредитования молодежи для осуществления туристических поездок. Выявлен низкий уровень информированности молодежи о кредитовании молодежного туризма. Определены перспективные виды предоставления кредитов на молодежный туризм, среди которых кредитование части стоимости тура при возможности самостоятельной оплаты остальной части стоимости путевки и использования кредитных карт с льготным периодом погашения кредита.

Ключевые слова: кредитование, потребительский кредит, молодежный туризм, источник финансирования, туристический бизнес.

Табл.: 1. Рис.: 2. Лит.: 12.

Постановка проблемы. Туризм вважається однією з найперспективніших та пріоритетних галузей світової економіки. За даними Всесвітньої ради з туризму та мандрів (WTTC) сьогодні туристичний бізнес використовує майже 7% світового капіталу, біля 140 мільйонів населення планети прямо або опосередковано зайняті у туристичному бізнесі. Активний розвиток туристичної сфери сприяє щорічному росту інвестицій у туризм до 30%. Як зазначають експерти з галузі економіки, туризм за дохідністю поступається лише нафтопереробній галузі. Основними характеристиками, що сприяють привабливості розвитку туристичної галузі вважаються високий рівень ефективності, швидка окупність інвестицій. За прогнозами ВТО у 2020 році число туристів досягне 1561,0 млн чол., а дохід від туристичної галузі складатиме 2000, млрд доларів США [8]. В Україні, порівняно з 2017 роком, потік лише «внутрішніх» туристів (українців, що мандрують по Україні) збільшився на 24%, що призвело до збільшення ВВП майже на 1,5% [1].

Туристичну галузь слід розглядати як складну багатofункціональну систему, яка включає засоби розміщення, логістику, харчування, транспорт, розважальну, спортивну, оздоровчу, пізнавальну та багато інших за призначенням сфер, що

свідчить про її значний вплив на розвиток економіки України. Максимізація доходів від туризму тісно корелюється з державною політикою. У першу чергу, це знаходить свій прояв у сприятливому економічному середовищі для розвитку туристичної галузі.

Актуальність проблеми кредитування молодіжного туризму в Україні зумовлена протиріччям між високою туристичною активністю молоді та недостатнім рівнем фінансових доходів, відсутністю стабільного заробітку, матеріальною залежністю від батьків, зростанням вартості туристичних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі вітчизняні дослідники та практики досить повно розкривають різні аспекти впливу економіки на розвиток туризму. Економіку туристичного бізнесу ґрунтовно розглядає Дядечко Л.П. [3]. Фінансово-економічні проблеми фінансування туристичної галузі досліджує Захарчук С.М. [5]. Обсяги бюджетного фінансування туристичної галузі аналізує Охріменко А.Г. [7]. Іноземний досвід регулювання міжнародного туризму та його впровадження в Україні вивчає Козловський В.Є. [6]. Тенденціям розвитку туристичної сфери України та науково-методичним напрямкам вдосконалення її регулювання присвячує наукові розвідки Соловійов Д.І. [9].

Зарубіжні науковці також не залишають поза увагою дослідження економіки туризму. Взаємний вплив розвитку туризму та економічного зростання розглядається у працях С.-С. Lee [10], С.-Р. Chang [10], С. Lim [11], С.-Н. Tang [12.] та інших науковців.

Проте проблема кредитування молодіжного туризму остаточно не вирішена науковцями і є мало дослідженою. Потребує детального аналізу стан кредитування молодіжного туризму, з'ясування причин гальмування його розвитку та пошук оптимальних механізмів кредитування цього виду туризму.

Формулювання цілей статті. Метою статті є оцінка факторів, що впливають на кредитування молодіжного туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодіжний туризм має свою специфіку розвитку та займає особливу нішу у туристичному бізнесі. Слід зазначити певну розмитість поняття «молодіжний туризм», а саме в аспекті визначення вікової категорії. Це питання досить важливе, адже кредити згідно законодавства України можуть отримувати лише повнолітні. Визначення віку туристів, які підпадають під категорію «молодіжний туризм», на сьогодні не існує. Наприклад, згідно з Законом України «Про туризм» лише виокремлюються види туризму (дитячий, молодіжний, сімейний та ін.), проте визначення вікових меж для кожного виду відсутнє [4].

У своєму дослідженні, у першу чергу, ми акцентуємо увагу на розвитку студентського туризму, адже за даними Державної служби статистики в Україні діяло 652 вищих навчальних закладів, в яких навчаються 1,5 млн студентів станом на 1 січня 2019 [2].

За даними статистичного відомства, кількість студентів, що здобували вищу освіту в цих закладах, становила 1522 тисячі осіб, що на 17 тисяч менше, ніж на початок 2017/18 навчального року (коли цей показник становив 1539 тисяч) [2]. Незважаючи на тенденцію до зменшення кількості ЗВО та кількості студентів у країні, можна стверджувати про наявність значного потенціалу для розвитку молодіжного туризму. Ці перспективи пов'язані не лише з кількісним показником, але й з певними віковими особливостями студентського віку.

До таких особливостей ми відносимо наступні:

1. Психологічні. У студентському віці домінантними вважаються становлення інтелекту, активний розвиток морально-ціннісних та естетичних почуттів. Туристичні мандри забезпечують сприятливі умови для пізнання нового, формування національного менталітету молоді людини.

2. Фізіологічні. Саме у цьому віці людина є найбільш витривалою, може переносити довготривалі подорожі, зміни клімату, не завжди високий рівень комфортності під час подорожей.

3. Соціальний. Студентський вік – це пора гострої потреби у спілкуванні, нових знайомствах, активної самооцінки. У студентів спостерігається сенситивний період розвитку основних соціогенних можливостей, вони стають самостійними, вчаться планувати свій час і раціонально використовувати гроші.

З точки зору планування часу, студенти мають більше можливостей для здійснення мандрів порівняно з працюючою молоддю, яка більш жорстко пов'язана договорами та контрактами з роботодавцями.

4. Економічний фактор поруч з вище названими особливостями є не менш вагомим для оцінки перспектив студентського туризму. Слід виокремити декілька груп студентської молоді, що відрізняються за джерелами фінансування туристичних подорожей:

- повне фінансування батьками;
- часткове фінансування батьками за наявності у студента стипендії або підробітку та готовності витратити власні кошти для оплати туристичних послуг;
- власне фінансування туристичних поїздок за наявності підробітку;
- інші джерела фінансування.

Якщо перші три джерела не потребують додаткових досліджень, то з'ясування інших джерел фінансування слід деталізувати та оцінити їх доступність та перспективність використання для студентської молоді. Проте вважаємо, що аналіз використання інших джерел фінансування студентського туризму тісно корелюється з бажанням студентів до здійснення туристичних поїздок, готовністю відшкодування на них витрат, знання про можливість використання таких джерел. Адже при низькій мотивації до здійснення подорожі студенти не будуть шукати можливості їх оплати.

Огляд літератури та дослідження практики роботи туристичних фірм показав, що на сьогодні не ведеться системний аналіз готовності студентів до здійснення туристичних подорожей. З метою діагностування сформованості такої готовності було проведено анкетування студентів Вінницького національного аграрного університету I-III курсів факультету економіки та підприємництва та факультету механізації сільського господарства. В анкетуванні взяло участь 186 респондентів віком від 18 до 21 років. Зведені результати анкетування наведено у таблиці 1. Метою анкетування було з'ясування відповідності бажання здійснити подорож та реальним користуванням послугами туроператорів, а також виявлення джерел фінансування студентського туризму.

Як видно з таблиці 1, відсоток зацікавлених у туризмі студентів високий. Такий результат є цілком очікуваним, зважаючи на можливості та потенціал молодіжного туризму. Очевидною є тенденція до самостійної оплати послуг

туроператорів внаслідок орієнтирів студентів на пошук підзаробітку і прагнення до самостійності. Проте інші джерела фінансування виявляються не задіяними і незнайомими для студентів.

Таблиця 1

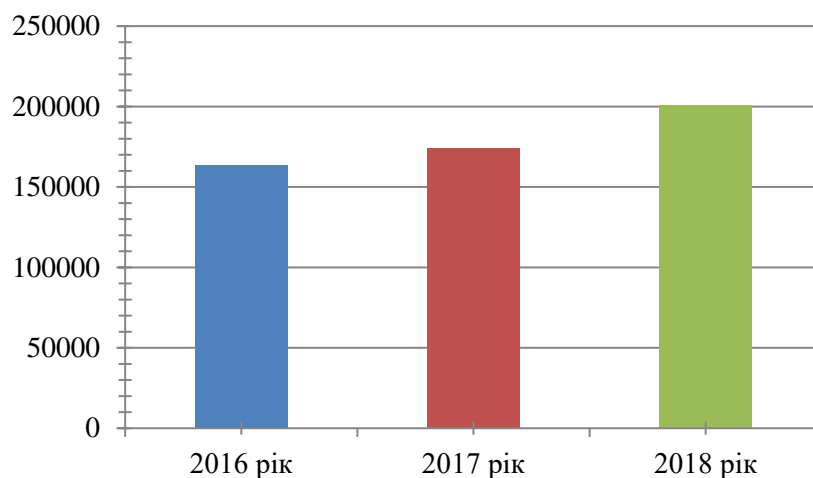
Результати анкетування щодо готовності студентської молоді до користування послугами туроператорів

Структура опитувальника	%, від загальної кількості респондентів
Маю бажання здійснити подорож з використанням послуг туроператора, %	99,6
Можливе джерело фінансування бажаної туристичної подорожі, %	53,8
- профінансують батьки	30,2
- можлива самостійна оплата частково з батьками	6,1
- можлива самостійна оплата	
- можливо використання для оплати інших джерел	9,9
Були у туристичній подорожі протягом 2018 року, %	23,1
Дійсне джерело фінансування здійсненої туристичної подорожі, %	
- профінансували батьки	88,9
- оплата власними коштами частково з фінансуванням батьками	10,7
- самостійна оплата	0,4
- використання для оплати інших джерел	-

Джерело: сформовано автором на основі анкетування

У категорії інших джерел фінансування студентського туризму особливе місце посідає споживче кредитування. Слід зазначити, що у сучасній банківській системі споживчому кредитуванню приділяється значна увага.

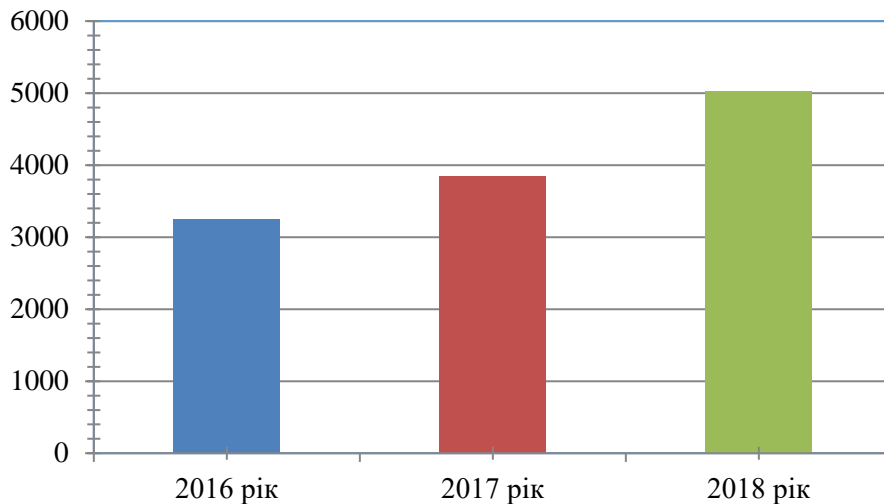
Споживчі кредити мають найбільший відсоток серед банківських кредитів для фізичних осіб. Цей відсоток має чітко виражену тенденцію до зростання за останні три роки (рис. 1).

Рис. 1. Споживчі кредити, надані фізичним особам, млн грн

Джерело: узагальнено автором з використанням [1]

Інші кредити у структурі споживчого кредитування мають також тенденцію до зростання (рис. 2).

Рис.2. Інші кредити, надані фізичним особам, млн грн

Джерело: узагальнено автором з використанням [1]

Незважаючи на наявну тенденцію до зростання, приріст інших кредитів можна вважати незначним. Так, порівняно з 2016 роком, приріст склав 0,22% у 2017 році, а порівняно з 2017 роком зростання інших кредитів у 2018 році збільшилось на 1,1%. У структурі споживчого кредитування туризму має незначний відсоток (до 7% за даними [8]). Аналіз джерельної бази показав, що дані про відсоток кредитів на молодіжний туризм відсутні.

Туристичні подорожі щорічно дорожчають на 30-40% [8]. Скориставшись кредитом на туристичну подорож, споживач переплачує за найбільш популярними банківськими програмами від 20% до 40% на рік [8]. Саме високі відсотки туристичного кредитування є причиною низького попиту на них. Для молодіжної категорії туристів цей негативний вплив підсилюється відсутністю власних грошей та стабільного заробітку.

Серед банківських послуг останнім часом поширюється послуга кредитування частини вартості туру при можливості самостійної оплати решти путівки. Для позичальника таку пропозицію можна вважати вигідною, оскільки суттєво скорочуються витрати на оплату відсотків. Ще одним вигідним способом оплати за туристичний кредит стають картки з пільговим періодом погашення (адже туристичний кредит слід відносити до короткострокових кредитів). При погашенні кредиту терміном до 55 днів ставка становитиме не більше 3,5%. Максимальний ліміт при цьому може сягати 7000 грн.

Слід зауважити, що надання кредитування туристичного бізнесу для банків є актуальною пролемою, тому взаємовигідною стає співпраця банків з конкретними турфірмами. За такими програмами банки декларують ставки до 24% річних, але й при цьому виявляються приховані переплати для позичальника. Так щомісячна комісія становить майже 2%, комісія при оформленні до 2%. У загальному, це суттєво збільшує вартість кредиту.

Висновки. Незважаючи на вагомий потенціал кредитування молодіжного туризму в Україні, можна вважати механізми його реалізації слабо розробленими. Існує гостра потреба у розробці гнучких банківських програм кредитування молоді для

здійснення туристичних поїздок з урахуванням специфічних особливостей (психологічних, соціальних, економічних) цієї категорії споживачів. Банкам необхідно звернути увагу на низький рівень інформованості молоді про кредитування молодіжного туризму. Потребують подальшого дослідження шляхи розвитку співпраці банків та туристичних фірм з питань кредитування молодіжного туризму.

Список використаних джерел

1. Аналітичний огляд ринку споживчого кредитування. *ІСЕД* : веб-сайт. URL: <http://integrumventures.com/files/2019.pdf>. (дата звернення 11.02.2019).
2. В Україні сократилось количество вузов и студентов. *РБК-Україна*: веб-сайт. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/ukraine-sokratilos-kolichestvo-vuzov-studentov-1545898988.html> (дата звернення 14.02.2019).
3. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу / Л.П. Дядечко. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 224 с.
4. Про туризм: Закон України від 05.09.95 р. *Відомості Верховної Ради*. 1995. №31. (зі змінами, внесеними законом №2608-VI (2608-1) від 19.10.2010 р.). С. 241-254 (дата звернення 08.02.2019).
5. Захарчук С.В. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі. *Економіка. Управління. Інновації*. 2010. №1 (3). С. 394-403. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_1/10zsstgu.pdf. (дата звернення 02.02.2019).
6. Козловський Є.В. Фінансові аспекти функціонування туристичної галузі. *Державне управління: теорія та практика*. 2005. №1. С. 214-215.
7. Охріменко А.Г. Функціонування туристичної галузі економічний аспект. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2011. №1. С. 394-403.
8. Офіційний сайт Світової організації туризму. URL: <http://mkt.unwto.org/en/barometer> (дата звернення 18.02.2019).
9. Соловійов Д.І. Аналіз тенденцій розвитку туристичної сфери України та науково-методичні напрями вдосконалення її державного регулювання. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2010. № 1(9). С. 70-73.
10. Lee C.-C., Chang C.-P. Tourism development and economic growth: a closer look at panels. *Tourism Management*. 2008. Vol. 29. P. 180-192.
11. Lim C. Review of international tourism demand models. *Annals of Tourism Research*. 1987. Vol 24 (4). P. 835-849.
12. Tang C.-H., Jang S.C. The tourism – economy causality in the United States: a sub-industry level examination. *Tourism Management*. 2009. Vol. 30. P. 553-558.

References

1. Analitichnyy ohlyad rynku spozhyvchoho kredytuvannya [Analytical review of consumer lending market] (n.d.). *integrumventures.com*. Retrieved from: <http://integrumventures.com/files/2019.pdf> [in Ukrainian].
2. V Ukraine sokratilos' kolichestvo vuzov i studentov [In Ukraine the number of students and higher educational establishments has decreased]. (n.d.). *rbc. Ua*. Retrieved from <https://www.rbc.ua/ukraine-sokratilos-kolichestvo-vuzov-studentov-1545898988.html> [in Ukrainian].
3. Dyadechko, L. P. (2011). *Ekonomika turystychnoho biznesu [Economy of tourism business]*. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury, 224 [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy "Pro turyzm" [The Law of Ukraine "On Tourism"] (n.d.). *rada.gov.ua*. Retrieved from <https://www.google.com> [in Ukrainian].
5. Zakharchuk, S.V. (2010). Finansovo-ekonomichni problemy funktsionuvannya turystychnoyi haluzi [Financial and economic problems of the tourism industry]. *Ekonomika. Upravlinnya. Innovatsiyi – Economics, Management, Innovations*, 1 (3), 394-403. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_1/10zsstgu.pdf [in Ukrainian].
6. Kozlovs'kyi, E.V. (2005). Finansovi aspekty funktsionuvannya turystychnoyi haluzi [Financial aspect of the tourism industry]. *Derzhavne upravlinnya: teoriya ta praktyka – Public Administration: Theory and Practice*, 1, 214-215 [in Ukrainian].
7. Okhrimenko, A.H. (2011). Funktsionuvannya turystychnoyi haluzi: ekonomichnyy aspekt [Functioning of the tourism industry: the economic aspect]. *Zbirnyk naukovykh prats' Natsional'noho universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy – Collection of scientific works of the National University of State Tax Service of Ukraine*, 1, 394-403 [in Ukrainian].
8. Ofitsiynyy sayt Svitovoyi orhanizatsiyi turyzmu [The Official website of the World Tourism Organization] *mmi. mkt.unwto*. Retrieved from <http://mkt.unwto.org/en/barometer> [in Ukrainian].
9. Solovyov, D.I. (2010). Analiz tendentsiy rozvytku turystychnoyi sfery Ukrainy ta naukovo-metodychni napryamy vdoskonalennya yiyi derzhavnoho rehulyuvannya [An analysis of trends in the development of the tourism industry in Ukraine and scientific and methodological directions for improving its state regulation]. *Visnyk Berdyans'koho universytetu menedzhmentu i biznesu – Herald of the Berdyansk University of Management and Business*, 1(9), 70-73 [in Ukrainian].
10. Lee, C.-C. & Chang C.-P. (2008). Tourism development and economic growth: a closer look at panels. *Tourism Management*, 29, 180-192.
11. Lim, C. (1987). Review of international tourism demand models. *Annals of Tourism Research*, 24 (4), 835-849.
12. Tang, C.-H. & Jang, S.C. (2009). The tourism–economy causality in the United States: a sub-industry level examination. *Tourism Management*, 2009, 30, 553-558.

Відомості про автора

ДЖЕДЖУЛА Олена Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри математики, фізики та комп'ютерних технологій Вінницького національного аграрного університету (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: DzedzhulaO@ukr.net).

DZHEDZHULA Olena – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Mathematics, Physics and Computer Technologies of Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, 3 Soniachna Str., e-mail: DzedzhulaO@ukr.net).

ДЖЕДЖУЛА Елена Михайловна – доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой математики, физики и компьютерных технологий Винницкого национального аграрного университета (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: DzedzhulaO@ukr.net).

